

er jo en bekjendt Sag, at de Studerende, som de nu oplæres i Skolerne, ere uddannede saaledes, at de ere henviste til hovedsagelig at tage den Næring af fremmed Videnskabslighed, som de trænge til, gennem det Tydske, fordi Tydske, paa Grund af den Udvikling, de ved Skolerne have faaet, er det Sprog, de ere bedst inde i. Mislighederne derved ere saa mangfoldige Gange bleve fremdragne, at jeg neppe troer her at have Grund til at dvæle ved dem. Jeg kunde endnu berøre mangfoldige andre Mangler ved den bestaaende Skoleunderviisning, som for mig ere vigtige, men jeg troer, at jeg kan indskrænke mig til disse for at motivere min Opfattelse af Onstligheden af, at der kunde udvikle sig Skoler, for hvilke det stod frit at gaae andre, ja, ganske andre Veie. Jeg vil endogfaa sige, at selv om disse Mangler ikke ere tilstede, som jeg i høi Maade seer, saa vilde det være en Fordeel, at den studerende Ungdom ikke blev aldeles eensartet udviklet. Den eensartede Udvikling bringer en Slags Gensformighed tilveie, der er i høi Grad frugtbar paa Fordomme, maastee endogfaa, jeg tør ikke paastaae det, men jeg antager det, tillige paa en vis Classeeand, og hindrer den gjensidig frugtbringende Paavirkning, som vilde finde Sted, naar der var en Fleersidighed, og den Ene ikke var stabt accurat i den Andens Mønster.

Disse Grunde have bevæget mig til at forelægge det ærede Thing det Lovforslag, hvis Hensigt, som sagt, er at stille de private Skoler uafhængigt af Staten. De private Skolars nærværende Stilling er fastsat ved een af de tre Bekjendtgjørelser af 13de Mai 1850, og den er fastsat saaledes, at de i Realiteten slavisk maae følge Statskolerne. De maae nemlig i deres indre Indretning for den senere Halvdeel af deres Underviisningsperiode være ordnede fuldstændigt efter samme Mønster og for den øvrige Tid væsentlig efter samme Mønster som Statskolerne, og de skulle meddele det samme Kundskabsstof i de samme Fag. Dette, troer jeg, der er Anledning til at komme bort fra. Det er nu vanskeligt, naar man ikke vil tage fat paa selve Realiteten af Statskolernes Indretning, at fastsætte, hvilke Fordringer der skulle stilles til de private

Skoler, eller det vilde rettere sagt være umuligt. Man kan da ikke gaae videre end til at give Ministeren Bemyndigelse og Opfordring til at meddele Bevillinger til private Skoler, der anlægges efter ganske andre Planer, naar han med et fordomsfrit Blik paa Forholdene seer, at de kunne give Grundlaget for en Dannelse, der kan stilles i Lighed med den, der gives i Statskolerne. I den Henseende er det, at jeg har foreslaaet, at Kirke- og Underviisningsministeren bemyndiges til at give private Skoler Bevillinger til at afholde Afgangsexamen med samme Virkning som Statskoler, naar de undervise ikke alene efter samme Plan som Statskolerne og i de samme Fag som disse, men ogsaa naar de undervise i saadanne Fag og efter en saadan Plan, som Ministeriet maatte ansee for fyldestgørende. Dette har jeg meent at maatte opstille som en Betingelse, men jeg tilstaaer, at i den Henseende berører Lovforslagets Virkning væsentlig paa Ministeriet og paa, at den Minister, til hvem Ansøgningen indkommer, har et fordomsfrit Blik paa Forholdene. Efter den Tanke, jeg har om Brugen af den Bemyndigelse, Ministeren herigjennem faaer, vilde man komme dertil, at Studenter kunde gaae til Universitetet uden classisk Uddannelse, gaae dertil uden Græsk og uden Latin. Det er nemlig ikke denne eller hiin Art af Kundskaber, der giver det ene nødvendige Grundlag for Dannelsen; denne kan søges ad mangfoldige Veie, og den kan søges paa saameget mere frugtbringende Maade, som der da gives Lærerne frit Spillerum for deres Kræfter, og Lærlingene fri Magt til, efter deres individuelle Begavelse og Udvikling, at kunne søge sig deres Kundskaber.

Hermed har jeg berørt Hovedtrækkene af hvad der var det ene Formaal, der var tilfjettet med Lovforslaget. Jeg berørte ogsaa, at jeg havde et andet Formaal, nemlig at fastslaae den Grundsatning, at Grundtrækkene af den lærde Skoleunderviisning skulle fastsættes ved Lov. Dette har, som det ærede Thing bekjendt, været et Spørgsmaal, som oftere har været fremme i Folkethinget ligesaa Rigsdagens første Virksomhed og indtil nu. I Grundloven, hvor det for afskillige offentlige Sager udtrykkelig fastsættes, enten det er Lovgivningsfager